

Literatuurselectie onderzoek en cultuureducatie

Conferentie Onderzoek in Cultuureducatie 23 juni 2011, Utrecht

Inhoud

Vooraf	3
Keynote Andrew Burn	4
Sessies	5
Genomineerden Max van der Kamp Scriptieprijs 2011	15

Vooraf

OVER DE LITERATUURSELECTIE ONDERZOEK EN CULTUUREDUCATIE

Bijgaand treft u een selectie van titels uit de collectie van de bibliotheek van Cultuurnetwerk Nederland op het gebied van onderzoek en cultuureducatie. Deze literatuurselectie is speciaal samengesteld ter gelegenheid van de vijfde conferentie Onderzoek in Cultuureducatie.

Na een selectie van recente literatuur van keynote spreker Andrew Burn volgt een overzicht van onderzoeken die aansluiten bij de parallelsessies van de conferentie. Het betreft onderzoeken die worden gepresenteerd in de sessies, onderzoeken die sprekers eerder verricht hebben op dit gebied en (Nederlandse en internationale) onderzoeken die raakvlakken hebben met de thema's die in de sessies aan de orde komen. Tot slot bevat deze literatuurselectie de vijf genomineerde scripties van de Max van der Kamp Scriptieprijs 2011. Deze prijs voor de beste scriptie op het gebied van cultuureducatie wordt voor de tweede keer uitgereikt op de conferentie Onderzoek in Cultuureducatie 2011 (zie: www.cultuurnetwerk.nl/scriptieprijs)

Voor meer informatie over de conferentie en de papers van de gepresenteerde onderzoeken (vanaf half juli 2011) zie: www.cultuurnetwerk.nl/onderzoeksconferentie

BIBLIOTHEEK CULTUURNETWERK NEDERLAND

De bibliotheek van Cultuurnetwerk Nederland is gespecialiseerd in cultuureducatie. De collectie bestaat uit zo'n 30.000 publicaties op het gebied van kunst-, erfgoed-, media- en literatuureducatie. Er is veel praktisch materiaal aanwezig in de vorm van lesmateriaal, best practices en onderwijsmethoden. Ook is er informatie over cultuureducatiebeleid, onderwijsorganisatie, samenwerking met culturele instellingen en actuele ontwikkelingen en onderzoek op het gebied van cultuureducatie. Daarnaast heeft de bibliotheek een grote collectie binnen- en buitenlandse vaktijdschriften. Alle publicaties zijn in te zien in de bibliotheek én beschreven in de online catalogus. De bibliotheek is voor iedereen vrij toegankelijk en gevestigd in hartje Utrecht, op loopafstand van het Centraal Station. Openingstijden: maandag van 13.30 tot 17.00 uur en van dinsdag tot en met vrijdag van 9.30 tot 17.00 uur.

Voor meer informatie en het raadplegen van de online catalogus: www.cultuurnetwerk.nl/bibliotheek

Cultuurnetwerk Nederland
Ganzenmarkt 6
Postbus 61
3500 AB Utrecht
T 030-236 12 00
F 030-236 12 90
I www.cultuurnetwerk.nl
E info@cultuurnetwerk.nl

Keynote Andrew Burn

Cultuur, kunst & technologie: naar een poëtica van media-educatie / A. Burn

In: Media + Kunst + Educatie: internationale ontwikkelingen in media- en kunsteducatie / M. van Hoorn (hoofdredacteur). – Utrecht : Cultuurnetwerk Nederland, 2009. – Pp. 34-55. – (Cultuur + Educatie 26).

Andrew Burn ziet dat media- en kunsteducatie elkaar weliswaar genaderd zijn, maar noteert dat de worsteling tussen 'traditionele elitaire kunstvormen en de populaire kunsten een probleem blijft waarmee beide gebieden worden geconfronteerd'. Steeds zal er een balans gezocht moeten worden tussen het plezier dat leerlingen beleven bij het bestuderen en produceren van populaire media-uitingen en de kritische houding die het onderwijs beoogt. Hij benadrukt daarbij dat media-educatoren weliswaar veel ervaring hebben met de kritische analyse van media-inhouden, maar dat ze daarbij vaak voorbij gaan aan de culturele en poëtische aspecten van beelden, de kracht van de kunsteducatie. Burn pleit dan ook voor een evenwichtige 'combinatie van retoriek en poëzie, voor kritische achterdocht en kritische waardering'.

Making new media : creative production and digital literacies / A. Burn. - Oxford : Peter Lang, 2009. – 170 p. – ill. – Met lit.opg. – ISBN 978-1433100857

The author tackles the vital contemporary themes of literacy and creativity, making an innovative argument for the combination of traditions of social semiotics and cultural studies in the study of literacy and new media.

New media and the future of media education / A. Burn

In: MEJ. – Vol.(2008)43(6-9)

Contemporary debates about how media education and media studies might respond to the challenges and opportunities of new media are dominated by the forms of social networking and participatory internet culture of web 2.0. The author addresses these concerns, and also identifies other developments of digital media, in particular, the sets of authoring technologies which have permitted the contemporary generation of media students to become producers of their own media texts

Media literacy in schools : practice, production and progression / A. Burn, J. Durran. – London : Paul Chapman, 2007. – 187 p. : ill. – Met lit.opg. – ISBN 978-1412922166

This resource helps secondary teachers develop media literacy across the curriculum. The book is based on the interrelation between research and practice at Parkside Community College (and partner schools) over the decade since Parkside became the first specialist Media Arts school in the UK. It describes pupil work in areas as diverse as comic strip literacy, critical creativity in hospital dramas and game literacy, horror genres and representation in advertising.

Sessies

SESSIE A - METEN VAN KWALITEIT EN DOELMATIGHEID

Cultuurkaart in het voortgezet onderwijs : achtergronddocument over scholen en Cultuurkaartacceptanten / Algemene Rekenkamer. – Den Haag : Algemene Rekenkamer, 2011. – 36 p. - graf., tab., ill. - Met lit.opg.

Bij het rapport 'Cultuurkaart in het voortgezet onderwijs' publiceert de Algemene Rekenkamer dit achtergronddocument. In dit document is onderzocht hoe scholen en culturele instellingen ervoor kunnen zorgen dat zoveel mogelijk van het tegoed op de Cultuurkaart wordt gebruikt. Daartoe is een lijst gemaakt met factoren die van invloed zijn op de hoogte van de bestedingen van het Cultuurkaarttegoed. Hoofdstuk 2 behandelt de factoren die van invloed kunnen zijn op de hoogte van de besteding van het Cultuurkaarttegoed, die samenhangen met de scholen. Hoofdstuk 3 gaat in op de factoren die samenhangen met de culturele instellingen waar aan het Cultuurkaarttegoed mag worden besteed: de zogenoemde Cultuurkaartacceptanten.

[www.rekenkamer.nl/Actueel/Onderzoeksrapporten/Bronnen/2011/03/Cultuurkaart in het voortgezet onderwijs/Achtergronddocument bij het rapport Cultuurkaart in het voortgezet onderwijs](http://www.rekenkamer.nl/Actueel/Onderzoeksrapporten/Bronnen/2011/03/Cultuurkaart_in_het voortgezet onderwijs/Achtergronddocument_bij_het_rapport_Cultuurkaart_in_het voortgezet onderwijs)

Meer verbindingen of verkeerd verbonden? : eindrapport van een onderzoek in opdracht van de provincie Gelderland naar het functioneren van Cultuurpacten, Coördinatiepunten Cultuureducatie en Servicepunten Amateurkunst / K. Klomp, F. Mul, P. van der Zant. – Gouda : Bureau ART, 2010. – 58 p. : graf., tab. – Met lit.opg. en bijl. – In opdr. van de provincie Gelderland
De provincie Gelderland gaf in juni 2010 opdracht aan Bureau ART een tussentijds evaluatieonderzoek uit te voeren naar het provinciale kunst- en cultuurbeleid voor de periode 2009-2012, in het bijzonder de drie onderdelen van het thema 'Beleven' uit de provinciale cultuurnota 'Meer verbindingen: regionaal cultuurbeleid, amateurkunst en cultuureducatie'. Op basis van de tussentijdse evaluatie kan de provincie Gelderland dan nog in de periode 2011-2012 het beleid desgewenst bijstellen of optimaliseren. Bureau ART voerde het onderzoek uit door een groot aantal persoonlijke interviews af te nemen met sleutelpersonen zoals wethouders, directeuren van (lokale) kunstinstellingen, coördinatoren van Coördinatiepunten Cultuureducatie, Servicepunten Amateurkunst en Cultuurpacten. Daarnaast werden telefonische interviews en enquêtes afgenomen bij amateurkunstenaars en vertegenwoordigers van scholen en lokale culturele instellingen.
www.bureau-art.nl/publicaties/kunst- en cultuurbeleid_19.pdf

Cultuurbeleid in de Brave New World van evidence-based policies : probleemgebied evaluatie van cultuurbeleid / Q. van den Hoogen

In: Handboek Cultuurbeleid. – [S.l.] : Elsevier, 2009. – 32 p. : graf., tab. - Band 4, deel 3. - Met lit.opg.

Quirijn van den Hoogen, universitair docent kunstsociologie en kunstbeleid bij de afdeling Kunst, Cultuur en Media van de Rijksuniversiteit Groningen bespreekt het thema evaluatie van cultuurbeleid in de volgende hoofdstukken: New public management in het cultuurbeleid; Waarom de Nederlandse overheid kunsten en erfgoed subsidieert; Kunnen kunsten en erfgoed de veronderstelde maatschappelijk bijdrage leveren?; Huidige praktijk van evaluatie van cultuurbeleid door gemeenten; Wie doet wat bij beleidsevaluatie?; en Fasen in de evaluatie van cultuurbeleid.

SESSIE B - LEESGEDRAG

De invloed van literatuuronderwijs op de leesattitude / M. Stokmans

In: *Levende Talen*. – Vol.10(2009)2(35-41). – Met lit.opg.

Centraal in dit artikel staan veranderingen in leesattitude als gevolg van leeservaringen tijdens literatuuronderwijs. Het onderzoek naar veranderingen in leesattitude waaraan 20 klassen die varieerden in opleidingsniveau deelnamen, werd uitgevoerd met behulp van een quasi-experimenteel design. Naast variabelen als leesattitude en ervaringen tijdens de lessen (leerzaam, plezierig en gemakkelijk) zijn ook andere variabelen in het onderzoek meegenomen zoals verschillen tussen de lessen, leesvaardigheid, sociale norm (van ouders en vrienden), geslacht en leeftijd. De resultaten wijzen uit dat leerlingen met een positieve leesattitude en een goede leesvaardigheid een grotere kans hebben om literatuuronderwijs als positief te ervaren. Deze positieve ervaringen, en met name het plezier dat leerlingen ervaren bij lezen, zijn bepalend voor een verbetering van de leesattitude. Het onderzoek waarover verslag wordt gedaan is een effectstudie, waarin nagegaan wordt wat de effecten zijn van een bepaalde didactische aanpak op de leesattitude, vergeleken met een andere didactische aanpak. Het leesbevorderingsprogramma Bazar staat centraal in deze studie.

Literary education curriculum and institutional contexts : textbook content and teachers' textbook usage in Dutch literary education, 1968-2000 / M. Verboord, K. van Rees

In: *Poetics*. – Vol.37(2009)1(74-97). – Met lit.opg.

This article examines how curriculum content in secondary education has developed at the meso- and micro-levels. It does so via the case of Dutch literary education between 1968 and 2000. Textbooks and teachers may wish to focus on literary authors because of their alleged artistic merits or rather strive for literary authors considered likable by students. To examine this issue, the authors analyzed the content of textbooks as well as teachers' usage of them. Results show author representation in textbooks increasingly resembles students' reading preferences at the expense of selections made by literary experts. At the same time, teachers have increasingly adopted textbooks that regarded students' preferences the most. These trends seem to be the result of changes in the student population rather than teachers' professional characteristics.

Mijn leukste, spannendste, coolste, vetste...boek! : verslag van een kwantitatief onderzoek naar leesvoorkeuren van leerlingen en leerkrachten in het basisonderwijs / T. la Roi. – Amsterdam : Stichting Lezen, 2010. – 114 p. : tab., graf. – Met bijl. - In opdr. van Stichting Lezen, m.m.v.

Universiteit van Tilburg. - Onderzoek is uitgevoerd door studenten van diverse hogescholen. De dataverzameling en - analyse en de verslaglegging zijn uitgevoerd door Tiny la Roi

Dit onderzoek inventariseert de leesvoorkeuren van leerlingen van groep 3 tot en met 8 in het basisonderwijs en de door leerkrachten voorgelezen boeken in groep 1 tot en met 8. Daarnaast hebben de leerlingen een vragenlijst ingevuld over hun leesattitude en zijn aan de leerkrachten aanvullende vragen gesteld over hun kennis van het aanbod van kinder- en jeugdliteratuur. De centrale vraag in dit onderzoek is: welke leesvoorkeur hebben leerlingen van groep 3 tot en met 8 en welke voorleesvoorkeur hebben leerkrachten van groep 1 tot en met 8 in het basisonderwijs?

www.literatuureducatie.nl/files.php?file_id=628

SESSIE C - MUZIEK IN IEDER KIND

De muzikale thuis kunst van scholieren : onderzoeksverslag / E. van Hoek. – [S.l. : s.n.], 2010. – 32 p. : fig. – Met lit.opg. - Onderzoek in het kader van de Master Kunsteducatie, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten

Onderzoek met als onderwerp de muzikale thuiskunst van scholieren. Vragen die gesteld worden: Wat zijn de inhoudelijke en vormkenmerken van muzikale thuiskunst van scholieren uit groep 7/8 van het basis onderwijs? Welke functies vervult deze thuiskunst voor leerlingen? Welke leerprocessen vinden plaats bij deze muzikale thuiskunst? Wat is volgens leerlingen de wederzijdse relatie tussen schoolkunsten thuiskunst? En wat is volgens hen de meest wenselijke relatie? Op grond van literatuur wordt een beeld geschetst van het begrip schoolmuziek en van diverse ideeën over de rol van muziek in het leven van kinderen. Hoofdstuk 3 bevat de vraagstelling en de onderzoeksopzet en uitvoering. In hoofdstuk 4 tot en met 7 zijn de resultaten van het onderzoek beschreven. Hoofdstuk 4 beschrijft de vormen van muzikale thuiskunst van kinderen, hoofdstuk 5 de functies van muziek voor hen, in hoofdstuk 6 wordt het leren van thuiskunst beschreven en in hoofdstuk 7 wordt de relatie gelegd tussen muzikale school- en thuiskunst. Tot slot bevat hoofdstuk 8 de samenvatting en conclusies.

Kunsteducatie voor leerlingen met autisme : een verkenning naar de mogelijkheden die de disciplines kunsteducatie en creatieve therapie leveren ter ondersteuning bij de benadering van kinderen met een autisme spectrum stoornis in het onderwijs / A. van Zweden-Van Buuren. – [S.l. : s.n.], 2008. – 29 p. - Met lit.opg., webadressen en bijl. - Praktijkonderzoek Hogeschool voor de Kunsten Amsterdam, Master Kunsteducatie

Op veel scholen voor speciaal onderwijs heeft cultuureducatiebeleid nog geen specifieke aandacht gekregen, er is geen vastgestelde leerlijn voor de kunstvakken. Dit onderzoek beoogt verworvenheden uit de domeinen van kunsteducatie en creatieve therapie te verkennen met als doel effectieve elementen te identificeren die een bijdrage kunnen leveren aan de theoretische onderbouwing van kunsteducatie voor leerlingen met een autisme spectrum stoornis. De vraagstelling luidt: Kunnen elementen vanuit de creatieve therapie door kunstdocenten ingezet worden om kunsteducatie voor leerlingen met een autisme spectrum stoornis in het voortgezet onderwijs beter te laten aansluiten op hun (ontwikkelings)mogelijkheden?

Flowers and fruits : een verkennend onderzoek naar het muzikale ontwikkelingsniveau van kinderen van acht tot tien jaar / M. de Wit. – [S.l. : s.nl.], 2010. – 131 p. : fig., graf., ill., tab. – Met lit.opg. en bijl. - Masterscriptie Hogeschool voor Wetenschap & Kunst, Lemmensinstituut Leuven, Master Muziek, afstudeerrichting Muziekpedagogiek

Scriptie met als hoofdvraag: Wat is het muzikale ontwikkelingsniveau van kinderen van acht tot tien jaar? Allereerst komen het begrip ontwikkeling en de theorieën van de ontwikkelingspsychologen Piaget en Vygotsky aan de orde. Vervolgens worden het begrip 'leren' en een actuele leertheorie 'sociaal constructivisme' uiteengezet. Daarna wordt gekeken wat de begrippen ontwikkeling en leren op het gebied van muziek betekenen. Het laatste hoofdstuk richt zich op de motorische, cognitieve en affectieve ontwikkeling van kinderen in de leeftijd van acht tot tien jaar en de muzikale ontwikkeling van acht- tot tienjarigen op drie gebieden: perceptie, productie en uitvoering.

SESSIE D - BEOORDELEN EN OBSERVEREN

The U-shaped curve in the low countries: a replication study / F. Haanstra, M-L. Damen. M. van Hoorn

In: Visual arts research. – Vol.37(2011)1(16-29). – Met lit.opg.

The U-curve model of graphic development posits a decline in aesthetic production in middle childhood. This model has been criticized as reflecting a preference for the modernist style in Western art, and a number of studies have tried to confirm or disprove its assumptions. This study is a partial replication of previous research in this field. To this end, artists, art educators, adult nonartists, and children judged drawings by children and adults from five different age groups; 5-, 8-, 11-, and 14-year-old and adult nonartists and artists. Subjects were asked to draw a self-portrait and to make a

'sad' drawing. Outcomes show that, in contrast to adult nonartists and children, many art trained judges still hold a modernist view.

Culturele invloeden op de esthetische beoordeling van beeldend werk : een replicatieonderzoek naar de theorie van de U-vormige beeldende ontwikkeling / F. Haanstra, M. van Hoorn, M-L. Damen (medewerker). – Utrecht : Cultuurnetwerk Nederland, 2009. - 116 p. : fig., graf., ill., tab. – Met lit.opg. en bijl. – (Cultuur + Educatie 24)

Deze publicatie beschrijft de resultaten van een onderzoek dat in een Nederlandse context eerdere studies over de U-vormige beeldende ontwikkeling herhaalt. Onderzocht is in hoeverre leeftijd, culturele achtergrond en professionaliteit van invloed zijn op de beoordeling van beeldend werk van vijf-, acht-, elf- en veertienjarigen en van volwassenen (leken en professionals). Een van de conclusies luidt dat de U van de U-vormige ontwikkeling niet universeel geldend is.

www.cultuurnetwerk.nl/producten_en_diensten/publicaties/pdf/cpluse24.pdf

Creative processes in motion : students' different approaches in creating a computer animation / T. Groenendijk, T. Janssen, G. Rijlaarsdam. - [S.l. : s.n.], 2008. – 25 p.

In this study the creative process of making a computer animation was studied. Six students with varying abilities participated (tenth grade, pre-university education). The students thought aloud while carrying out the task and were interviewed afterwards. In addition, screen recording and videotaping was used to register students' online processes. The aim was to give a detailed and vivid description of certain 'episodes' that took place in the creative process, in particular with regards to orientation, problem solving, and critical evaluation. The results give an insight into how an episode is situated in the process, how a student acted at a specific moment and how students acted differently from each other at certain moments in the observed process.

Het beeldende proces en creativiteit / V. Baake

In: Kunstzone. – Vol.9(2010)7/8(jul/aug.43-46)

Verslag van de presentatie van de auteur over het thema evalueren en beoordelen van beeldende processen op een studiebijeenkomst over het Centraal Praktisch Eindexamen VWO. De creatieve leerling heeft zijn eigen criteria waarmee hij zijn werk kan beoordelen. Deze criteria geven richting aan eigen onderzoek en experimenteren. Het is mede de taak van de docent, in de rol van beoordelaar, een uitspraak te doen over de vraag of de leerling hier tijdens het beeldend proces in is geslaagd en of de onderzoeksresultaten hebben geleid tot een eindproduct waarin het creatief denken een herkenbare factor is.

SESSIE E - DUURZAME RELATIES

Cultuurcoach : schakel tussen school en culturele instelling / D. Monsma, H. Muiderman. – Rotterdam : De Cultuurformatie, 2010. – 54 p. : fig. – Met lit.opg. - In opdr. van de Cultuurformatie

In 2008 is de functie 'cultuurcoach' in het leven geroepen. Een cultuurcoach vormt de schakel tussen een culturele instelling en een school. Dit onderzoek schetst een tussenstand over de inhoud en vormgeving van de invulling van de functie van cultuurcoach op weg naar de einddatum van de invoeringsperiode (2012). Centrale vragen in dit onderzoek zijn: 1) In welke mate is de doelstelling voor 2012 uit het document 'Impuls brede school, sport en cultuur' gerealiseerd per 1 juli 2010? 2) Welke invulling geven cultuurcoaches aan hun functie? 3) Op welke manier bevorderen de cultuurcoaches de belangstelling voor kunst en cultuur, en actieve kunstbeoefening bij de jeugd tot 18 jaar in het regulier onderwijs? 4) Welke initiatieven kunnen profiel en rol van de cultuurcoach

versterken? 5) Welke overwegingen zijn van belang voor een structurele landelijke ondersteuning voor de cultuurcoach na 2011?

www.dirkmonsma.nl/dirkmonsma/files/c9/855_cultuurcoach_def.pdf

The longer-term impact of Creative Partnerships on the attainment of young people: results from 2005 and 2006 : final report / L. Kendall ... [et al.]. – [S.l.] : NFER, 2008. – 43 p. : tab., fig. – Met bijl. en lit.opg.

Creative Partnerships is a creative learning programme in England, which uses artists and creative professionals to work with schools in deprived areas across the whole curriculum. The programme aims to develop the skills of young people across England, raising their aspirations and achievements, and opening up more opportunities for their futures. In this report, the National Foundation for Education Research (NFER) considers whether Creative Partnerships has had a significant positive impact on educational attainment. This study used attainment data for 2005 and 2006 to explore the longer-term impact of participation in Creative Partnerships.

www.creative-partnerships.com/data/files/nfer-2008-impact-of-creative-partnerships-on-yp-attainment-final-166.doc

Onderzoek naar de noden en wensen inzake cultuureducatie in het lager onderwijs / L. Grootvriendt. – [S.l. : s.nl.], 2010. – 175 p. - Met lit.opg. en bijl. - Masterscriptie Universiteit Antwerpen, Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen, Master Cultuurmanagement. - In: opdr. van CANON Cultuurcel

Onderzoek naar de noden en wensen inzake cultuureducatie binnen het gewoon lager onderwijs. Uit deze probleemstelling vloeien een aantal onderzoeksvragen voort: Welke belemmeringen worden binnen het gewoon lager onderwijs op het vlak van cultuureducatie ervaren? Welke ondersteuning is wenselijk bij het ontwikkelen van een visie op cultuureducatie en de implementatie ervan? Welke ondersteuning is wenselijk bij het selecteren van het cultuureducatieve aanbod? Hoe kunnen uitwisseling en samenwerking binnen de onderwijssector en met de culturele sector worden versterkt? Welke ondersteuning is nodig op het vlak van financiële, infrastructurele en personele middelen? Bij de beantwoording van deze vragen komt ook een vergelijking met de situatie in Nederland aan de orde.

SESSIE F – OVERDRACHT EN ACTUELE KUNST

Overcoming the theory gap : a different approach to art education / R. Donders. – [S.l. : s.n.], 2010. – 58 p. – Met lit.opg. - Masterscriptie Vrije Universiteit Amsterdam, Faculty of Arts, Master Comparative Arts and Media Studies

The main question of this thesis is: How to convert the theory of Nicolas Bourriaud as formulated in the 'Radicant concerning Altermodernity' to an art education concept for secondary schools in the Netherlands? After this introduction the first chapter will elaborate the linkage between the influences of globalization for art, within the context in which contemporary art exists in this world. Chapter two explains the concept of altermodernity as it is elaborated in 'Radicant concerning Altermodernity' by Nicolas Bourriaud. The third chapter distinguishes eight concept areas of altermodernity and these characteristics will be converted into an specified art education concept in the fourth chapter. This thesis tries to reach or show another way how to integrate current art developments into the art curriculum.

From obstacle to growth: Dewey's legacy of experience-based art education / E. van Moer, T. de Mette, W. Elias

In: The international journal of art & design education. – Vol.27(2008)1(43-52). – Met lit.opg.

In the last decades theories that emphasize visitors' experience as the key element in the process of meaning-making have influenced art education in museums considerably. However, there is remarkably little evidence in practice that museums shape their exhibits and educational tools by the actual experiences of visitors. Because museum education is still too much knowledge-based, people often do not come to understanding or engagement of thinking. This article demonstrates this inconsistency and its consequences based on visitors' conversations during a museum visit while looking at contemporary art. In order to engage visitors into their own thinking and create lasting experiences, the article also investigates Dewey's ideas about experienced-based education and inquiry learning. The study especially shows that experiences felt as obstacles for interpretation are extremely suitable to stimulate, deepen and improve visitors' engagement in the inquiry cycle.

SESSIE G - MUZIKALE VOORKEUREN

De leerkracht als DJ? : onderzoek naar het gebruik van popmuziek in de klas / P. De Bruyckere. – [S.l. : s.n.], 2008. – 7 p.

Paper van een onderzoek naar de muzikale voor- en afkeuren van leerlingen en leerkrachten in het secundair onderwijs. Waarvoor wordt popmuziek gebruikt in de les? Hoe denken leerkrachten hierover en hoe reageren leerlingen hierop? Welke factoren bepalen de houding van de leerkracht tegenover popmuziek in de klas. Het onderzoek is uitgevoerd in februari en maart 2006 onder 1783 leerlingen.

From death metal to R&B? : consistency of music preferences among Dutch adolescents and young adults / J. Mulder ... [et al.]

In: Psychology of Music. – Vol.38(2010)(Jan.67-83)

The structure of music preferences has been investigated extensively. However, development of music preferences in terms of consistency of music taste is as yet understudied. In this study, intra-individual consistency of music taste was assessed among Dutch adolescents and young adults over three points in time in a 21-month period. An internet-based panel of 236 participants was asked to list their top three favourite artists or bands, and to rate their preferences for a range of music genres. Genre ratings were grouped into five styles: pop, urban, elite, rock and dance, using factor analysis. Thus there were three measures of music taste for each participant over time: favourite artists, preference for musical genres and styles.

SESSIE H – MUZIEKDOCENT, LEERSTOF EN LEERLING

Praktijk- en theoriekennis van muzieklerkrachten vergeleken / M. Bremmer

In: Onderzoeken naar cultuureducatie in het primair onderwijs / M. van Hoorn (hoofdredacteur). – Utrecht : Cultuurnetwerk Nederland, 2006. – Pp. 80-101. – (Cultuur + Educatie 16)

Artikel waarin de praktijkkennis van leerkrachten centraal staat. Hierbij wordt de theorie van het leren lezen van noten vergeleken met de praktijkkennis hierover van drie vakleerkrachten muziek. www.cultuurnetwerk.nl/producten_en_diensten/publicaties/pdf/cpluse16.pdf

Wat is de ideale leraar? : studie naar vakkennis, interventie en persoon / J. van Gennip, G. Vrieze. – Nijmegen : ITS, 2008. – 62 p. : fig., tab. – Met lit.opg.

Op verzoek van OCW heeft het ITS een literatuuronderzoek uitgevoerd en gesprekken met leraren gevoerd om te kijken of het mogelijk is de 'ideale leraar' in kaart te brengen en welke facetten daarbinnen te beïnvloeden zijn. Uit het onderzoek zijn drie wezenlijke componenten naar voren

gekomen die ook in empirisch onderzoek herkenbaar blijken te zijn: vakkennis, interventie en persoon.

www.bekwaamheidsdossier.nl/cms/bijlagen/Wat_is_de_ideale_leraar.pdf

SESSIE I – DE WAARDE VAN EDUCATIEVE PROGRAMMA'S

Het nieuwe theaterleren : een veldonderzoek naar de rol van theater binnen Culturele en Kunstzinnige Vorming op havo en vwo : academisch proefschrift / C. Dieleman. – Amsterdam : AUP, 2009. – 343 p. - Met samenv. in het Nederlands en Engels. - Met lit.opg. en reg.
Sinds de introductie in 1999 van het schoolvak Culturele en Kunstzinnige Vorming (CKV) maken de theatrale podiumkunsten een belangrijk onderdeel uit van cultuureducatie in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Omdat binnen CKV de receptieve cultuureducatie centraal staat, trekken leerlingen er massaal op uit om culturele activiteiten te ondernemen. Theaterbezoek is vanaf het begin populair. Hierdoor kregen aan de ene kant docenten te maken met een voor het onderwijs tamelijk nieuwe kunstdiscipline; aan de andere kant kregen theaters en theatergezelschappen er een publieksgroep bij, die nog niet zo goed in het Nederlandse theaterwereldje was ingevoerd. In deze studie wordt het veld waar theater en onderwijs elkaar in het kader van CKV ontmoeten, onder de loep genomen. Op basis van diepte-interviews met docenten, leerlingen en educatiemedewerkers van culturele instellingen wordt een beeld geschetst van de wijze waarop theaterinstellingen en scholen samenwerken, maar ook van de hindernissen die een succesvolle samenwerking in de weg kunnen staan.

<http://dare.uva.nl/document/174573>

Music Matters : de meetbare effecten / L. Ranshuysen. – Rotterdam : Letty Ranshuysen, 2010. – 48 p. : tab. - Met lit.opg. en bijl. - In opdr. van Gemeente Rotterdam, Dienst Kunst en Cultuur en Stichting Music Matters

In 2009 startte evaluatieonderzoek naar Music Matters. Music Matters is een stadsbreed Rotterdams programma dat als doel heeft kinderen en jongeren met geheel verschillende achtergronden elkaar via muziek te laten ontmoeten. Het onderzoek bestaat uit 3 deelrapportages en een samenvattend rapport. Deze rapportage biedt een eerste beeld van de gesignaleerde effecten van Music Matters. Het kwantitatieve onderzoek belicht drie projecten: 1) Music Matters Community Orchestras (wijkorkesten, waaraan Rotterdamse kinderen uit de bovenbouw van het basisonderwijs deelnemen), 2 R'Voices (jamsessies van jonge muzikale talenten), 3. Brass Meets (brassbandschool voor jongeren die in Afro-Caribische bands spelen of willen spelen). In twee vervolgstudies wordt dieper ingegaan op de muziekeducatieve effecten (Muziekeducatieve effecten van Music Matters, Van der Geest 2010) en de sociale effecten (Sociale effecten van Music Matters, Trienekens en Pruijser 2010). De bevindingen van de deelrapportages zijn gebundeld in 'Een muzikaal web over Rotterdam: sociale en muziekeducatie effecten van Music Matters' (Van der Geest, Pruijser, Ranshuysen, Trienekens 2011).
www.musicmatters.nu/_resources/pdf/Music%20Matters%20de%20meetbare%20effecten%20-%20Letty%20Ranshuysen.pdf

SESSIE J - ONDERZOEK IN KUNSTVAKONDERWIJS

Reflectie en theorievorming in het kunstvakonderwijs : presentaties van de werkdag van LOK - Landelijk Overleg Kunstlectoren / P. Sonderen (spreker), D. Schönau (spreker), H. Borgdorff (spreker). – [S.l. : s.n.], 2010. - Versch. pag. - Met lit.opg.

Bevat: Prolegomena voor een theorie van de maker door P. Sonderen; Afdruk van powerpoint presentatie van Theorie van de kunstprofessional door D. Schönau; Onderzoek in het

kunstvakonderwijs door H. Borgdorff (deze presentatie is als artikel verschenen in Tijdschrift voor Hoger Onderwijs, nov/dec. 2009); Professional development (schets) door B. van Rosmalen. Deze bijdragen vormden presentaties tijdens de werkdag van LOK, Landelijk Overleg Kunstlectoren op 18 november 2009.

<http://d21.nl/index.php/2010/01/18-11-09-reflectie-en-theorievorming-in-het-kunstvakonderwijs/>

SESSIE K – VAKOVERSCHRIJDING EN VAKINTEGRATIE

Culturele instellingen en het voortgezet onderwijs : is het cultuurgebaseerd onderwijs de schakel? / A. Letanche. - [S.l. : s.n.], 2008. – 57 p. - Met lit.opg. en bijl. - Masterscriptie Universiteit Utrecht, Master Kunstgeschiedenis, Educatie en Communicatie

Deze scriptie gaat over de vraag of cultuurgebaseerd onderwijs als een schakel kan dienen tussen de educatie door culturele instellingen en het voortgezet onderwijs. Ingegaan wordt op de onderwerpen: Wat is cultuurgebaseerd onderwijs (CGO), de ontstaansgeschiedenis van CGO, het didactische model en het uiteindelijke resultaat. De theorieën van Kolb, Gardner en Stevens die aan het CGO ten grondslag lagen komen hierbij aan de orde. Daarnaast wordt de context beschreven waarin het CGO heeft kunnen ontstaan. Ook komt de ontwikkeling van de educatie binnen culturele instellingen aan bod, de praktijk van cultuurgebaseerd onderwijs en komen culturele instellingen aan het woord, die elk op eigen wijze aan cultuurgebaseerd onderwijs hebben meegewerkt.

<http://igitur-archive.library.uu.nl/student-theses/2009-0212-200414/Scriptie-definitief.doc>

SESSIE L - CULTUURDEELNAME EN PRIJSBELEID

Betaalbaarheid cursusactiviteiten bij Centra voor de Kunsten : een verkenning naar de financiële toegankelijkheid van huishoudens bij de beoefening van culturele en/of sportieve activiteiten / Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (NIBUD). – Utrecht : NIBUD, 2009. - Versch.pag. : graf., tab. - Met bijl. - In opdr. van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. - Geraadpleegde bronnen: Kunstconnectie, Kunstfactor en Cultuurnetwerk Nederland

In dit rapport wordt ingegaan op de betaalbaarheid van actieve kunstbeoefening in cursusverband bij Centra voor de Kunsten. De centrale vraag van het onderzoek luidt: Hoe is het met de betaalbaarheid gesteld van actieve kunstbeoefening bij Centra voor de Kunsten en/of sportbeoefening voor diverse typen huishoudens in Nederland? Deelvragen zijn hierbij: Welke bestedingsruimte hebben verschillende huishoudens? Wat wordt bedoeld met actieve kunstbeoefening en welke vormen van actieve kunstbeoefening zijn er? Hoeveel kost actieve kunstbeoefening en welke tegemoetkomingen voor huishoudens met een beperkt inkomen zijn er voor deze kosten? Enkele conclusies van het onderzoek zijn: voor gezinnen met een laag inkomen is het financieel bezwaarlijk om één of meer kinderen deel te laten nemen aan muzieklessen of andere vormen van actieve kunstbeoefening. De betaalbaarheid wordt wel bevorderd door gemeentelijke tegemoetkomingen en kortingsregelingen, maar deze lopen per gemeente zeer uiteen. Ook de tarieven van Centra voor de Kunsten en de bijkomende kosten van deelname blijken uiteen te lopen.

www.nibud.nl/fileadmin/user_upload/Documenten/PDF/onderzoeken/Betaalbaarheid_kunstbeoefening_april2009.pdf

Vorstudie toegangsprijzen in de culturele sectoren / R. Goudriaan ... [et al.]. – Den Haag : APE, 2007. - 72 p. : tab., graf. - Met lit.opg. - In opdr. van het Ministerie van OCW

Deze voorstudie biedt actuele informatie over de hoogte, de ontwikkeling en de effecten van toegangsprijzen in de culturele sectoren. Er is gekeken naar de toegangsprijzen in de periode 1997-2005. Bevat de volgende hoofdstukken: Prijsontwikkeling bij de musea; Prijsontwikkeling in de

podiumkunsten; Vergelijking prijsontwikkeling culturele sectoren; Internationale quick scan toegangsprijzen; Literatuurstudie prijsgevoeligheid bezoek culturele activiteiten. Na deze voorstudie volgt een verdiepingsslag die moet leiden tot een beter inzicht in de relatie tussen de toegangsprijzen en het aantal bezoeken aan de culturele sectoren.

SESSIE M – METEN VAN KWALITEIT VAN CULTUUREDUCATIE

Kanttekeningen bij de monitoronderzoeken cultuureducatie 2005-2009 / T. Bevers

In: Jaarboek actieve cultuurparticipatie 2010 / T. IJdens ... [et al.] (redacteur). - Utrecht : Fonds voor Cultuurparticipatie, 2010. - Pp. 113-125

Cultuureducatie is één van de drie programmalijnen van het Fonds voor Cultuurparticipatie, naast amateurkunst en volkscultuur. Sinds 1997 zet de overheid via het programma Cultuur en School in op versterking en verankering van cultuureducatie in het onderwijs. Ton Bevers wijdt een kritische bespreking aan monitoronderzoeken naar cultuureducatie in het onderwijs uit de periode 2005-2009. De onderzoeken gaan, net als het programma Cultuur en School zelf, uitsluitend over het cultuureducatiebeleid van scholen, gemeenten en culturele instellingen en niet over de inhoud van cultuureducatie op school.

http://www.cultuurparticipatie.nl/reports/jaarboek_actieve_cultuurparticipatie_2010.pdf

SESSIE N – MUZIEKDOCENT: ROLLEN VAN VAARDIGHEDEN

Muziekpedagogisch onderzoek in het muziekvakonderwijs / A. de Vugt

In: Alle registers open: nieuwe ontwikkelingen in onderzoek naar muziekeducatie / M. van Hoorn (hoofdredacteur). – Utrecht : Cultuurnetwerk Nederland, 2010. – Pp. 34-52. - (Cultuur + Educatie 28)

Kenmerkend voor het muziekvakonderwijs is het een-op-eenonderwijs. Adri de Vugt bespreekt onder meer studies over deze bijzondere docent-leerlingrelatie en over de diverse invloeden op het leren musiceren.

Music teachers' perceptions of effective teaching / S. Button

In: Bulletin of the Council for Research in Music Education. – Vol.(2010)183(25-38). - Met lit.opg.

The purpose of this study was to investigate the perceptions of the effective teacher, associated to the teaching and learning of music at Key Stage 3. The quantitative data was obtained through the administration of a questionnaire to 26 music teachers, immediately following their first term of teaching. The questionnaire consisted of 48 statements related to the effective teaching of music. Results demonstrate that there is an imperative for music teachers, when teaching general class music, to deploy a variety of teaching strategies and to bridge the gap between pedagogical expertise, subject knowledge, and how pupils learn if they are to become expert practitioners and maximize their potential as change agents.

SESSIE O – MUZIEKEDUCATIE: BINNEN- EN BUITENSCHOOLS

Music, museums and reaching out : a discussion paper to explore the role of music in diversifying museum audiences / R. Clarke. – London : MLA, 2008. - 34 p. – Met bijl. en lit.opg.

What is it that music can add to the museum visitor's experience? When does it enhance and when does it distract? What shifts in perception take place when it's introduced? What aspects of heritage can be understood through it? And why is it that heritage organisations aren't all talking about its

strengths in reaching out to new audiences? In this paper four of London's museums and galleries who all use music to support the diversification of their audiences, were investigated.

www.mlalondon.org.uk/uploads/documents/Music_Museums_and_Reaching_Out_final_report.pdf

A generative model of teachers' thinking on musical creativity / O. Odena, G. Welch

In: *Psychology of Music*. – Vol.37(2009)4(416-442). - Met lit.opg.

This article draws on and extends a four-year investigation of creativity in music education with particular reference to the perceptions of six secondary school teachers. A comprehensive review of recent literature in musical creativity is provided, which complements and reinforces the theoretical framework of the original study. A qualitative approach was used for data gathering, including a video elicitation interview technique and Musical Career Path questionnaires. Transcripts were subsequently categorized using NVivo. Taking into account other recent studies, previously unpublished data is examined and a generative model of how the teachers' thinking about creativity might develop over time is suggested: the teachers' past in-and out-of-school experiences and their daily classroom teaching shape their perceptions of musical creativity; this occurs as a continuing interaction that has the potential to modify the teachers' perceptions over time. Educational implications are considered in the conclusion.

Genomineerden Max van der Kamp Scriptieprijs 2011

Aspecten van ethische fotografie : onderzoek naar de mogelijkheden van het medium fotografie om een bijdrage te leveren aan emancipatorische processen, weerbaarheid en welbevinden / H. Braet. – [S.l. : s.n.], 2010. - 129 p. : fig., graf., ill. - Met lit.opg. en bijl. - Samenv. in het Nederlands en Engels. - Masterscriptie Vrije Universiteit Brussel, Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte, Studiegebied Kunstwetenschappen en Archeologie, Master Cultuurwetenschappen
Onderzoek met als hoofdvraag of instrumentele fotografie (= fotografie als middel niet als doel) effectief als middel ingezet kan worden om weerbaarheid, welbevinden en emancipatorische processen te stimuleren. Het begrip 'instrumentele fotografie' wordt verduidelijkt aan de hand van drie internationale case studies, waarbij fotoprojecten gebruikt worden om alfabetisering en visuele geletterdheid bij te brengen, verwerkingsprocessen van trauma's te stimuleren en het verleden te reconstrueren.

Kindercultuur in Amsterdam : een onderzoek naar interculturele uitwisseling, geschiedenis en overlevering van klapversjes, aftelrijmpjes en springtouwliedjes op twee schoolpleinen in de hoofdstad van Nederland / J. Buchel. - [S.l. : s.n.], 2010. – 64 p. : ill. - Met lit.opg. en bijl. - Masterscriptie Universiteit van Amsterdam, Master Muziekwetenschap
Onderzoek met als hoofdvragen: 1. Is het kinderlied nog aanwezig in het spel van basisschoolkinderen op speelplaatsen in Amsterdam? 2. Heeft de aanwezigheid van veel verschillende culturen op een basisschool invloed op de liedjes die er gezongen worden? Bij het beantwoorden van deze vragen komt aan de orde: Zijn bekende liedjes uit de Nederlandse kinderliedtraditie behouden gebleven? Zijn er nieuwe liedjes bijgekomen? Van wie leren de kinderen deze liedjes? En: wat is de invloed van de leeftijd van kinderen op het gebruik van spelliedjes?

Is het gras echt groener bij de burens? : 100 jaar danseducatie in Duitsland en Nederland / J. Dieckmann. – [S.l. : s.n.], 2009. – 139 p. : fig., tab. - Met lit.opg. en bijl. - Masterscriptie ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten Zwolle, Master Kunsteducatie
Onderzoek naar de actuele situatie op het gebied van binnenschoolse danseducatie op basisscholen in Duitsland en Nederland. Ook worden de overeenkomsten en verschillen bekeken en wordt het onderscheid geplaatst in historische context. Wat zijn de redenen en oorzaken van de verschillen? Tot slot wordt op het eind een toekomstschets gemaakt en waar mogelijk aanbevelingen voor ontwikkelingen voor beide landen gegeven.

Leidt voorlezen tot een betere leesattitude? : een quasi-experimenteel onderzoek in het zesde leerjaar van het basisonderwijs / A. De Vylder. - [S.l. : s.n.], 2009. - 55 p. : fig., graf., ill., tab. - Met lit.opg. en bijl. - Masterscriptie Universiteit Antwerpen, Instituut voor Onderwijs- en Informatiewetenschappen
Deze masterthesis is het verslag van een onderzoek in het zesde leerjaar van het basisonderwijs. Nagegaan wordt of van een leesbevorderingsprogramma, waarbij de leerlingen gaan voorlezen uit prentenboeken aan kleuters, het ook bereikt wat ermee is bedoeld. Dit doel is namelijk leerlingen uit het zesde leerjaar ertoe brengen dat zij zelf liever gaan lezen en boeken positiever gaan bekijken. Er werd onderzocht hoe de leesattitude van leerlingen in het zesde leerjaar is en hoe die verandert in de tijd. Verder werd nagegaan wat de invloed is van het geslacht, de thuistaal, de socio-economische status (SES), het cultureel kapitaal en de positieve leesomgeving op de leesattitude en haar verandering in de tijd. Ten slotte wordt het effect van het leesbevorderingsprogramma op die leesattitude nagegaan.

www.scriptiebank.be/goto.php?type=docs&id=0f3d014eead934bbdbacb62a01dc4831

Cultureel erfgoed: waardevol of waardeloos? : een empirisch onderzoek onder jongeren uit Amsterdam Nieuw-West naar de waardering voor en het begrip van cultureel erfgoed in hun omgeving / W.V. de Vries. - [S.l. : s.n.], 2010. - 97 p. : ill., tab. - Met lit.opg. en bijl. - Masterscriptie Rijksuniversiteit Groningen, Opleiding Kunsten, Cultuur en Media, Master Kunsteducatie

Samenvatting In dit empirische onderzoek is gekeken of jongeren uit Amsterdam Nieuw-West waardering voor en begrip van het cultureel erfgoed in hun omgeving hebben. Cultureel erfgoed is hierbij onderverdeeld in monumenten, cultuurlandschap en archeologie. Aan dit onderzoek hebben in totaal 175 jongeren deelgenomen van autochtone, Marokkaanse, Turkse, Surinaamse/Antilliaanse/Arubaanse en overige afkomst. De jongeren zaten tijdens de afname van het onderzoek in klas 2 of 3 van het vmbo-b&k, vmbo-t, havo en vwo van de scholen Comenius Lyceum, Hervormd Lyceum Westen en Westburg College. Onder de jongeren is getoetst of de variabelen geslacht, etniciteit, opleidingsniveau, school en klas invloed hebben op de waardering en het begrip van cultureel erfgoed. In een vragenlijst is, door middel van 28 afbeeldingen, aan de jongeren gevraagd welk cultureel erfgoed volgens hen het meest waardevol is. Het begrip van cultureel erfgoed is getoetst door na te gaan of jongeren bekend zijn met de begrippen monument, cultuurlandschap, archeologie, erfgoed en cultureel erfgoed.

<http://irs.ub.rug.nl/dbi/4ba9cc8be3369>